

נראדה אור

ח' זט' באב תשפ"ג

גליזין קפב שנה ד

באור רבוה"ק מלעכוויטש קוידענו

{ דברות קודש }

בנין המקדש על ידי תשוקת בני ישראל

שיחת כ"ק מרן ארמו"ר שליט"א – תשעה באב תש"פ

הצמיחה כבר בתשעה באב שחרית בעת שיושבים בשפלות על הארץ – כי שחה לעפר נפשנו, כאשר נמצאים ממש במצב של העדר, שמרגישים שאין לנו חיות כלל בעת שנחסר לנו הבית המקדש הדבקות והקרבת אלוקים, וחיינו אינם חיים בעת שנחסר השראת השכינה בין הבדים וריח נחוה על ידי הקרבנות. מהרגשה זו של העדר נצמחת הויה חדשה.

צמיחת התשוקה מתוך הרגשת ההעדר

הביאור בזה שדייקא מתוך הרגשת ההעדר מתעוררת תשוקה עצומה להויה ותשוקה זו היא בנין ההויה החדשה. כי לדבר שאינו חסר לאדם איננו מצפה, אבל כאשר צריך דבר מה והוא חסר לו מאד עד שחיינו אינם חיים בלעדיו והבטיחוהו להביא לו דבר זה, מצפה בכל לבו מתי כבר יביאו לו זאת. כך ישראל מרגישים גודל ההעדר בחורבן בית המקדש ומתוך זה מתעוררים בתשוקה עצומה מתי יבנה, ותשוקה זו לבנין המלכות הנצמחת בלבבות ישראל מתוך האבלות והרגשת ההעדר בליל ויום תשעה באב, היא גופא ההויה ובנין בית המקדש שלעתיד.

בזה יש לפרש הנאמר בפיט' אלי ציון ועריה כמו אשה בציריה' ובדרך זו בקדושת לוי, כפי שאשה בעת צירי לידה אף שיש לה צער גדול, מכל מקום יש בה תשוקה עצומה לראות התינוק העתיד להגיע, כן אבלות בני ישראל אינה רק אבלות על ההעדר והעבר, אלא בתוך הצער גנוזה תשוקה עצומה לזכות כבר ללידה שתהא במהרה כאשר יקיים 'אם הבנים שמחה' (תהלים קיג, ט).

זהו כי אתה ה' באש הצתה ובאש אתה עתיד לבנותה', כפי שהיתה שריפת בית המקדש מתוך רשפי אש אהבת השם יתברך לישראל אשר לכן ריחם עליהם לשפוך חמתו על עצים ואבנים, כן מתעוררים ישראל בתשוקה להשם יתברך ומצפים לגילוי כבודו עלינו כבתחלה, מתי כבר יבנה בית המקדש ויתגלה לעין כל אהבתו אלינו כימי קדם, ובאש תשוקה זו הננו בונים בית המקדש דלעתיד. ולכונה זו בתשעה באב בעת המנחה כאשר נשלמת תשוקת ישראל לבנין הבית, אומרים 'ובאש אתה עתיד לבנותה' במהרה בימינו.

אהבה מבנות ירושלים, שכל עיקר רצונו יתברך בבנין משכן ומקדש להשרות בו שכינתו יתברך, שיהא אותו מקום נבנה מאהבתם ותשוקתם של ישראל להשם יתברך – 'תוכו רצוף אהבה מבנות ירושלים', ולכן צוה הקב"ה 'מאת כל איש אשר ידבנו לבו תקחו את תרומתי' (שמות כה, ג), שבתרומה זו בנדבת לבם של ישראל יוקם המשכן, עשרים קרש בדרום ועשרים בצפון ושמונה במערב, ובמקום זה יקום 'ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם'.

בדרך זו הוא בנין בית המקדש השלישי, שהרי כבר הקשו הראשונים כיון שלעתיד ירד משמים מקדש של אש בנוי ומשוכלל כיצד יקיימו ישראל מצות בנין בית הבחירה, וכבר נאמרו בזה כמה תירוצים. ויש להוסיף ולבאר בזה שחלק בני ישראל בבנין המקדש שלעתיד הוא התשוקה והגעגועים, מה שמשתוקקים בכל זמן הגלות ובכל שנה יותר ויותר – 'אחכה לו בכל יום שיבוא', רבש"ע מתי כבר נזכה לבנין הבית ולגאולה השלמה, 'את צמח דוד עבדך מהרה תצמיח', 'כי לישועתך קוינו כל היום'. בתשוקה זו נבנה בית המקדש ובזה מקיימים מצות בנין בית הבחירה. כדרך דאיתא מהרה"ק מראפשיץ (זרע קודש פורשת כי תצא עה"פ כי תבנה) וכבר מובא בקדמונים שבכל מצוה שמקיים איש יהודי נוסף עוד אבן בבנין הבית השלישי.

צמיחה ובנין דייקא מתוך ההעדר

שלמות תשוקה זו נעשה בתשעה באב במנחה, דאיתא במהר"ל (נצח ישראל פכ"ז) שכל הויה נעשה דוקא על ידי ההעדר שמקודם, ובדרך זו איתא בקדושת לוי (דרושים לראש השנה ד"ה או יבואר תקיעה) שחורבן בית המקדש הראשון נעשה בכדי שיבנה בית שני וחורבן בית שני כדי שיבנה בית שלישי. וכן אמרו חז"ל (תענית ל) כל המתאבל על ירושלים זוכה ורואה בשמחתה, שכל אחד כפי ערך צערו ואבלותו מתוך הרגשת ההעדר, ככל שמרגיש שללא בית המקדש חיינו אינם חיים, העולם אינו אותו עולם וארץ ישראל אינה אותה ארץ ישראל, כן זוכה להויה בשמחת ירושלים מתוך ההעדר.

וכן איתא מהרה"ק ר"פ מקאריץ (אמרי פינחס לתשעה באב שפ"ד) כפי שמטמינים זרע בארץ ורק כאשר נרקב הזרע מתחיל צמיחת העץ, כן צמיחת בנין המלכות מתחיל על ידי גודל השפלות והביטול בתשעה באב. ולפי דבריו מתחילה

בתשעה באב נוהגים שאין מניחים תפילין רק במנחה, ומהרה"ק מקאזניץ (עבודת ישראל ס"פ דברים) איתא הטעם בזה שבתשעה באב במנחה השפיע הקב"ה מוחין חדשים לעמו ישראל לנחמם. ובמשנה ברורה (תקנה, ג) איתא בשם הגר"א שבתשעה באב לעת ערב הציתו האויבים אש בבית המקדש ואזי תם עוונך על ידי ששפך הקב"ה חמתו על עצים ואבנים ולכן מניחים אז תפילין. וכיון שזמן המנחה בתשעה באב הוא זמן התעוררות רחמים ואהבה לישראל, אומרים בתפלת מנחה תפלת 'נחם ה' אלקינו'.

חורבן המקדש מתוך אהבת הבורא

בסיום תפלת נחם אומרים 'כי אתה ה' באש הצתה ובאש אתה עתיד לבנותה', ויש לבאר מהו 'באש הצתה' הלא האויבים הציתו האש, אף שאיתא (סנהדרין צ"ג) בית שרוף שרפו, מכל מקום בפועל הדליקו הם האש.

בדרך רמז יש לומר שאין הכונה לאש שהדליקו האויבים, אלא שבעת החורבן נתעורר גודל אהבת ה' לעמו ישראל, כדאיתא מהרה"ק מאפטא (אהוב ישראל לשבת חזון) שמתעם זה בשעת החורבן היו הכרובין מעורין זה בזה (זימא נד:), שמורה על גילוי אהבה הגדול ביותר מאיתו יתברך. ודייקא מתוך אהבה עצומה זו לא היתה כביכול ברירה אחרת שיוכלו בני ישראל להתקיים, מלבד על ידי שישפוך ה' חמתו על עצים ואבנים. ועל אהבה זו בחינת 'שפיה רשפי אש' (שה"ש ח, י) אומרים 'כי אתה ה' באש הצתה'.

עיקר המקדש – תשוקת בני ישראל

בדרך זו יתבאר 'ובאש אתה עתיד לבנותה', כי איתא בחז"ל (שבת לא.) ואף נזכר בפוסקים (שערי תשובה סימן קיח, סק"א) שבבוא האדם לעולם העליון – שואלים אותו 'צפית לישועה', והוא מצוה וחיוב לכל איש יהודי לצפות לישועת ה' כנאמר בתפלה 'כי לישועתך קוינו כל היום'. וכן בנוסח 'אני מאמין' אומרים 'אני מאמין בביאת המשיח וכו' אחכה לו בכל יום שיבוא, והנראה מזה שאף הציפיה לביאתו היא חלק מ"ג עיקרי האמונה. ולכאורה יש לבאר מדוע מלבד האמונה שיבוא יש גם חיוב לצפות לביאתו.

אלא ידוע דברי האלשיך הק' שהזכרנו כבר כמה פעמים, עה"פ (שה"ש ג, ט.) 'אפריון עשה לו המלך שלמה מעצי הלבנון עמודיו עשה כסף רפידתו זהב מרכבו ארגמן תוכו רצוף

אורה צדיקים באור נוגה

שביבי אור מארחות היי של כ"ק מרן אדמו"ר מוהרחה"ד זי"ע

מתוך שיחות כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

בידו לקום לא דיבר מאומה וסברו שאירע לו משהו ח"ו, אמנם הוא רימו שאוחז באמצע התפלה והתיישב על מטתו ובקש ממני לומר עמו עד סיום התפלה. ומאז נחלש יותר ויותר.

בערב שביעי של פסח באותו שנה לא הלך למקוה, ובשביעי של פסח לפנות בוקר כאשר כולם בבית עוד ישנו בקש ממני שאלך עמו למקוה. הייתי אז ילד בן אחד עשרה - ואם הייתי בוגר יותר אולי לא הייתי לוקח על עצמי אחריות לדבר כזה, אבל כיון שהייתי ילד הלכתי עמו לאט עד המקוה וטבל וחזרתי עמו לביתו. בשבועותי האחרונים שכב הרבה במטתו ובתפלה היה יושב על כסאו. אף בשבועות האחרונים ממש לא הפסיק לקבל קהל, זכורני כשכבר היה בימי האחרונים ואולי היה זה בר"ח אב, שבא בחור מבני המשפחה שלמד בישיבה כאן בארץ ישראל ובא להיפרד ולהתברך קודם שנסע לארה"ב - ובאותה שעה היה שם אאמו"ר. אמר מרן לאותו בחור העולם אומרים מדוע נקרא שמו ווילנער גאון, וויל נאר וועסטו זיין א גאון. כך חיזק אותו בשארית כוחותיו לנצל כשרונותיו לגדול בתורה.

עם צדיקי דורו

מרן הביט על כל יהודי בעין טובה והיתה לו אהבה לצדיקים, כך היה הולך פעם בשנה להקביל פניהם של כל אחד מהצדיקים שגרו באותם ימים בתל אביב.

אף הצדיקים העריכו אותו מאד, כפי שסיפר לי הרה"צ ר' שמואל צבי רוזנפלד שכאשר היה חתן אמר לו מחותנו הרה"ק רבי משה מרדכי מלעלוב, בסידור קידושין יש לכבד צדיק ולכך תכבד את ה קוידניוב'ע רבי, וכך הוה שמרן היה המסדר קידושין אצלו. ומנכדו הרה"צ רבי אברהם יוסף הורונוצ'יק שגר בארה"ב שמעתי שבשמחת נישואין זו הגיעו הרבה צדיקים אך היחיד שאמר לו הרמ"מ לבקש ממנו ברכה הוא זקני ז"ל.

לאחר הבר מצוה שלי כאשר הדיפסו מחדש את הסידור, הלכתי עם אאמו"ר זצ"ל להרמ"מ מלעלוב להביא לו סידור. הגענו לשם לפנות ערב ובדיוק אז יצא מהמקוה. הוא נכנס לחדרו והתיישב על מטתו ורצה לתת לאאמו"ר שלום עם המגבת, אך כאשר הביא לו אאמו"ר את הסידור זרק את המגבת ונתן לו שלום בידו. ואמר רצינית מאד להיות אצלו בשנה האחרונה, אבל עקב חולשתי לא אסתייעא מילתא. הוא נהנה מאד מהסידור והתפלל בו כל ימיו.

לאחר שיצאנו בהיותנו ברחוב צפניה הגיע אלינו הגבאי במרוצה ואמר שהרבי קורא לי, חזרתי לביתו וכשהגעתי שאל אותי האם זוכר הנך צורת זקניך?! - לעולם אל תשכח את צורתו!...

זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל.

מתוך שיחות קודש במעמדי 'לחיים' ביומי הדילולא בשנים תשע"ז, תשע"ט, תשפ"ב.

שינה את מקום אכילתו ואכל מלוה מלכה במטבח, כי אחר הבדלה היו לו כמה וכמה סדרים קבועים עד שעה מאוחרת ובקיץ עד שעה ממש מאוחרת, וכנראה בשעה שאכל מלוה מלכה כבר ישנו ילדים בחדר אכילתו ולכן אכל במטבח. לפעמים אף קיבל קהל במוצאי שבת ואחר סיים כל סדריו אכל מלוה מלכה פרוסת חלה עם חמאה. הכל היה בצורה מחושבת עם יראת שמים גדולה.

כך גם היה מחושב בדיבוריו, הוא היה יכול לדבר מצדיקים או ממעשה שאירע בימים מקדם, אבל לא היה מושג לדבר סתם דיבורים מיותרים כפי שרגילים אנשים לדבר מכל מיני ענינים, מלבד עם האנשים שבאו להזכיר עצמם לפניו ששוחח עמם והקשיב להם בסבלנות גדולה, ובודאי שמעולם לא נשמע ממנו דיבור על אנשים אחרים.

רעיא מהימנא

אין להבין גודל סבלנותו לשמוע את האנשים שבאו אליו, אנשים פשוטים היו יכולים לבוא ולהטריחו והוא התייחס לכל אחד בסבלנות ובהבנה. כפי שהרה"ח משה בקמייסטר סיפר להרה"ג יעקב זילברפרב ואף אני זוכר זאת, שהיתה אשה שהיה לה ל"ע בן חולה בנפשו, ובכל יום באה עמו לפני תפלת מנחה והיה הבן מבקש ממרן שיקלל מישוה, ומרן היה מתייחס אליהם בסבלנות.

הביט בעין טובה על כל יהודי וכאשר באו אנשים להזכיר לפניו את בניהם של"ע לא הלכו בדרך טובה, היה דרכו לומר שהשם יתברך יראה רק את הדברים הטובים, היה מעתיר הרבה בתפלה על כלל ישראל, וכאשר התפלל לישועת אדם פרטי היה דרכו כדאיתא בספה"ק להתפלל קודם על הישועה הגשמית ואח"כ על הישועה הרוחנית.

דשנים ורעננים יהיו

תמיד היה מלא חיות ואף בשנות זקנותו אני זוכר שהיה מנמנם, מלבד בליל שישי ובש"ק ובמוצאה שהיה ער בהם בקביעות כפי שמעיד מו"ח, אף בימים אחרים כשישב על כסאו ואנשים בגיל כזה - בפרט אם אינם רואים ל"ע נוטים להתנמנם, הוא תמיד עסק בדבר מה. כך היה גם בשנותיו האחרונות כשהיה קרוב לגיל תשעים, ואף בתקופה האחרונה כשהיו נכנסים אליו היה אומר 'איך הער איך הער' [אני שומע].

אף בשנות זקנותו עסק עבודת ה' כבחור צעיר ללא גוזמא, היה בריא בגופו והיה רץ מהר. נהג לצום בכל ימי השובבים"ם מלבד בשנותיו האחרונות שצם רק מחצית היום. ודכירנא כיצד היה מתפלל בימי השובבים"ם מנחה גדולה בבית מדרשו ואמר עננו הגדול להרש"ש, ומה שלא זכר בעל פה היו מקריאים לו.

אחרית ימיו

בחודש טבת קודם הסתלקותו כאשר כבר היה חלש, התפלל יום אחד מנחה בביתו והיה זה דבר נדיר שלא ירד לביהכנס' להתפלל, באמצע התפלה נפל וכשבא וסייעו

כל תנועה בסדר ובחשבון

כל תנועה אצל זקני ז"ל היתה עם יראת שמים, וככל שהנני זוכר משנותיו המאוחרות לא עשה שום פעולה ללא כונה - אף לא ללכת בביתו מחדר לחדר. אמנם היה סגי נהור אבל בגופו היה בריא והסתדר היטב בבית, ובכל זאת לא היה מציאות ללכת בבית מקום למקום ללא מחשבה.

עבודת התפלה

סדר יומו היה קבוע ומסודר, הוא החל את סדר יומו בשעה ארבע לפנות בוקר אז כבר ישב בשולחן ועסק בעבודת קדשו, ובשעה שש היה דודי הרה"ח ר' יואל הולך עמו למקוה. בבית מדרשו התקיים מנין שחרית בשעה שבע והיה נמצא בביהמ"ד בשעת התפלה, אך לא התפלל שם כי תפלתו היתה באריכות גדולה. בשנים הראשונות בתל אביב אחר התפלה בבית מדרשו היה הולך לביהכנס' יבנה שהיו שם הרבה מניינים והתפלל שם במתינות, פגשתי יהודים שזוכרים תפלתו בביהכנס' יבנה ופעם אמר לי אדם שזוכר כיצד היה מניח תפילין בהתעוררות גדולה. אמנם בשנים המאוחרות יותר כאשר כבר נחלש, נשאר בבית מדרשו אחר שהציבור סיימו תפלתם ולערך בשעה שמונה וחצי נעמד להתפלל, ויחד עם הנחת תפילין דר"ת נמשכה כל עבודת התפלה לערך עד השעה אחד עשרה, אז שלחו לו מדרתו שהיתה ממול פת שחרית - טרמוס שבתוכו תה עם מעט פטל... כדי שיהא מתוק יותר, וכנראה היה צריך את המתיקות לחיזוק.

מהשעה תשע בבוקר כבר המתינו בחצר אנשים להכנס לקודש פנימה ופעמים שהיתה חצר מלאה אנשים שהמתינו להכנס. בשעה אחד עשרה החל בעבודתו לקבל קהל לעצה ולברכה במשך כשעתיים - שעתיים וחצי. ולאחמ"כ עלה לביתו לחדר שבו אכל ארוחת צהרים לבדו. הגבאי היה בא בבוקר אחר שחרית ונשאר שם עד אחר מעריב.

במאמר המוסגר שמעתי מדודי ר' שלום זילברפרב ע"ה ששה בצל זקניו מרן אדמו"ר הגה"ק מטופרוב זי"ע הי"ד במשך חמש שנים, שהיה בכל יום עטור בטלית ותפילין עד השעה ארבע אחר הצהרים, ובשעה ארבע הביאו לפניו פת שחרית קאשע עם חלב.

כל מעשה ודיבור במחשבה תחלה

לאחר שאכל נכנס מרן לחדרו שהיה חדר ספרים ושם היתה מטתו, ובמשך כשעה אמר תהילים בחדר לבדו. לאחמ"כ - בימי הקיץ היה נח מעט ואח"כ היו לומדים לפניו - גמרא לפעמים אאמו"ר ולפעמים דודי הרה"ח ר' יואל עד תפלת מנחה ועוד אחר מעריב, ובימי החורף היה הלימוד אחר מעריב.

כן היה הסדר הקבוע מדי יום ביומו במחשבה תחלה לפני כל פעולה, ומעולם לא התלך ללא סיבה ממקום למקום כדרך אדם ההולך בביתו אילך ואילך. רק במוצאי שבת